

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
zó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tése és hirdetési díjak küldendők. ::

Az új egyetemek.

A debreceni és a pozsonyi egyetemek szervezeti szabályzata megjelent, a kinevezett tanárok letették az esküt, a két új egyetem október 5-én megnyílik. Ezek a világ-csata forgatagában a legfontosabb hírek.

A harcok viharai közt vált valósággá a régi nagy magyar álmom a magyarság kulturális megszervezéséről és előbbviteléről. Akkor, amidőn fegyverrel, karddal, ágyúval kell küzdeni a kulturátlan szlávság ellenében.

Így építették Nehémiás és társai Jeruzsálem falait. Így éltünk mi is itt századokon át e hazában. Különösebben a reformáció óta, melyet nemcsak a nagy szabadságharcok, hanem a magyarságnak a szellemi téren való erőfeszítései is jellemeznek.

Úgy látszik, ez a kettős jelleg állandósul az új Magyarországra is, melynek kapujánál állunk s melynek harcait most vívjuk.

Legyenek e harcok szerencsések a honra és szentegyházunkra nézve, melynek boldogságáért szívünk feldobog.

Nem a félelemtől, hanem a lelkesedéstől és az önbizalomtól. Az új egyetemek mostani megnyitása is csak a legnagyobb önbizalomnak bizonyossága lehet.

Azt jelenti ez a tény, hogy az állam vezetői még ilyen világháborúban is találnak módot és alkalmat a szellem-erkölcsi erők értékesítésére.

Körültök vész, vihar; rombolás és pusztulás; az ő feladatuk azonban az építés és ők nyugodtan építenek. Boldog az oly állam, amelynek ilyen férfiai vannak. S mindenkire nézve megnyugvás, hogy ilyen férfiak állanak a kormányruánál.

De jelent e tény még többet is. Azt, hogy az állam, ez a magyar állam s a kettős monarchia s a vele szövetséges német birodalom hatalma, szilárdsága, ellenálló képessége teljesen

megrendíthetetlen és minden kétség felett álló s a rászakadt terhek és megpróbáltatások közt is csak állandóan növekvő és erősödő sub pondere crescit... ez is kálvinista jelző és magyar jellemvonás. Minket a költő is a renyhe békétől féltett.

Egészen illő és természetes tehát, ha mi arról vagyunk meggyőződve, hogy a szép új egyetemnek a harcok közepette is hivatása van s hogy a magyar állam, a magyar faj mellett, a két új egyetem első sorban a magyar alföld és magyar ref. egyháznak is hasznára fog szolgálni.

Különösen a debreceni egyetem, mely e tekintetben mind magyar közoktatásügyi politika, mind szent egyházunk fejlődésében forduló pontot jelent.

Eddig, régen sokszor egymás ellen, később ugyanazon célokért, de külön táborban küzdöttünk. Most végre elérkezett a kölcsönös elismerés, méltánylás és megértés pillanata.

A magy. ref. egyház intézményeiben, jellemében, törekvéseiben annyira magyar, hogy a ref. egyháznak önkéntelenül állam-egyházzá kell válnia. S a ref. egyház már régen az is minden külön intézkedések nélkül. A köztudat ezt az egyházat nevezi magyarnak. Ez a körülmény kényszerített minket, a hajdan az állam ellen védekező egyházat, az állam segítség igénybe vételére. Ez a körülmény kényszerítette a hajdan reformációt üldöző államot a mi egyházunk istápolására. Nincs más hátra, mint ezt a kölcsönös szövetséget külsőleg is kifejezésre juttatni. Erre szolgál a debreceni egyetemen szervezett ref. theologiai fakultás felállítása, a debreceni híres főiskolának egyetemmé való fejlesztése, a debreceni egyetemnek a régi kollégiumban való megnyitása.

Sok elmondani valóink lehetnének ez alkalmal. Ezek helyett egyszerűen leborulunk a Mindenható Isten előtt és meghatva ismerjük

meg, hogy az ő útjai nem hasonlatosak az emberek útjaihoz; hálát adunk neki a múltért és oltalmát kérjük a jövőökre nézve. És halás szívvel jegyezzük ide a debreceni egyetem megalapítóinak a neveit is. Néh. b. e. Eröss Lajos neve mellett a nagy gróf Degenfeld Józsefét és a dr. Baltazár Dezsőét. Az állam részéről gróf Tisza István, Jankovits Béla nevét jegyezzük ide. Az övék az érdem, hogy a nagy eszmének a magyar államot érdeklő részeit nem csak átálérzték, hanem meg is valósították. S az ő hazafiságuk, az állam hordképességében vetett erős hitük az, mely az új egyetemek megnyitásban kifejezésre talál és vissza tükröződik. Ez a hit, amely a mi szíveinket is eltölti a szebb jövő iránt, melynek hajnala a harcok vérzivatarjai között fakad elénk. Ezzel a hittel üdvözljük az új egyetemeket, annak tanárait s kívánunk a nagy alkotáshoz hazánknak és egyházunknak is sok szerencsét.

dr. Ferenczy Gyula.

Imádság hadra kelt katonáinkért.

Seregeknek Ura, im' elibed megyünk, s leterdelvén trónod előtt, imádkozunk hozzád, hittel imádkozunk. Nincs más Isten rajtad kívül;

királyok Királya, vezérek Vezére mindörökké te vagy, ki egyedül parancsolsz, s ki egyedül te tudod hősi diadalra vinni a te néped', seregeknek Ura!

Magyarok Istene, a nemzetek nagy tábora feléd terjeszti kezeit, s szent reménykedéssel tőled vár egyedülvaló segedelmet. A népek táborában ott áll előtted a magyar, kinek országot adott a te hatalmad, melyen kívül nincsen számára hely; azt az imádságot hallgasd meg, óh Isten, amelyet e néped bocsát fel székedhez, szent bizodalommal kérve-kérvén téged, állj a Hadak Útján csillogok fényének tiszta zászlójával seregünk elére, Isten, mi Istenünk, magyarok Istene!

Minden hatalomnak Ura és Királya, akaratod szerint felriasztád köztünk a trombita-harsogást, magasra lendítéd nemzeti zászlónkat, s idekölsönözvén haragod villámit, egeid-egének mennydörgő szózatát, halált löveltetsz ki ágyúknak torkából, s népek csatájának rettenetes vonaglásában, öldöklő fegyverek szörnyű zöreijében hadra hívád a mi fiainkat is, hogy hősi vitézségben küzdjenek hazánkért, ennek jövőjéért, nehéz harcot víva királyunk szavára a szent igazságért és a te nevedért, minden hatalomnak Ura és Királya!

TÁRCA.

Ének háborús alkalomra.

Dallam: Mennyei felséges Isten.

Óh nagy Isten, édes Atyánk!
Szent egedből tekints le ránk!...
Szorongó szívvel, lélekkel
Néped Hozzád most énekel,
Mi paizsunk, mi kövárunk,
Megtartatást tőled várunk.

Szent felséged rendelése
A háború rettentése.
Bűnünk miatt a vész rajtunk...
Óh Isten, Hozzád sóhajtunk:
Vedd le rólunk a keresztet,
Mit haragod ránk eresztett!

Hazánkat ne tedd pusztává,
Néped özvegyé, árvává,
Szülő-gyermek, testvér-láncot
Ne tépd szét a mátkaságot!
Síró jajjal, esdve kérünk,
Irgalmazz — óh Isten — nekünk!...

Vigasztaljon minket igéd,
Hogy hatalmas karod megvéd,
Bár ezer pokol csapása
Pusztulásunk sírját ássa;
Ki Veled szent frigyre lépett,
Megsegíted a Te néped.

Önts lelkébe bátorságot,
Ki a harci síkra szállott.
A honmaradottat védje
Az imádság égi vértje
S kiknek elhullt hősi vérök,
Legyen örök üdv a bérök.

Ha megküzdünk vésszel, haddal,
Övezd fejünk diadallal!
Oszlasd szét a bús felleget,
Deríts hazánkra új eget!
Hogy Sionunk hő imája
Neved mindörökké áldja...

Nagykolcs.

Sárközi Lajos.

Néped imádkozik e nehéz időben hozzád, mi Istenünk! Hallgasd, óh hallgasd meg imádságunk szavát!

Dél s észak serege támad hazánk ellen, hatalmas Istenünk! Vedd oltalmad alá jó magyar népedet, hogy édes örömmel énekelhessük majd a négy folyó mellett, bérceinknek ölen: „Győzelem, győzelem! Ellenség meggyőzött!”

Lengő zászlók alatt acélozd erőssé katonáink szívét, s karjaik erejét ne engedd lankadni nagy küzdelmeikben. Pariparobogás, ágyúk bömbölése, fegyverek csörgése, ércsek csendülése, zúgó zürzavarban zengő kiáltás, — hallasd ezek mellett te is a szavadat, mi Urunk, Istenünk, hogy nem hagyod te el a te fiaidat.

S ha az édesapa, vagy az édesanya harcoló fiáért remegő szívvel hozzád esedezik: te állj táborát Urunk a csatamezőkön a szülei szívnek féltett kincse mellett, s őrizd ezt ellenség támadása ellen; ne engedjed hozzá a süvítő golyót, s a lándzsa szúrását, a kardnak vágását tartsd ő tőle távol, nagyhatalmú Isten!

Ha édes feleség imádkozik hozzád hadra kelt férjéért, avagy egy menyasszony szíve szeretettéért, s lelke félelmében síró zokogással zsámolodhoz borul: add tudomására, hogy a te nagy erőd eltöri a kopját ellenség kezében, és meg tudja óvni, ki az igazságért forgatja a fegyvert, hazáért, királyért, hadsereg híréért és a te nevéért, táborálló Isten!

Ha gyermek apjáért esedezik hozzád s kéri segítséged, hogy oltalmazzad meg, kinek védő karja oly szükséges neki: hallgasd meg, nagy Isten, a gyermeki fohászt s a dúló-csaták fergetegében küzdő apa körül vonj sátorát a te hatalmas karod erejével.

És ha testvér a testvérért, rokon a rokonért aggódó lélekkel emészti önmagát: óh vidámsáddal meg őt szent ígéretteddel, hogy ott állasz te oltalmaddal a küzdő kedves mellett, s ki a te harcodat harcolja, diadalommal jutalmazod te azt.

Zengő énekszóval vitted harcra, Urunk, vitéz katonáink töméntelenségét, s ha vannak közöttük, kik a csatamezőn hősi halált haltak: tartsd fenn köztünk, Urunk, nevöknek emlékét, mint kik vértanúi lettek a szent ügynek, s kiket besoroztál mennyei sereged fényes táborába, hol újra

csak ének hangzik ajkaikról, zengő halleluja: „Szent, szent, szent a seregek Királya!”

Te légy gyógyító Orvosa sebesültjeinknek, s add nekik vissza teljes erejüket, hogy újra felvehessék küzdelmök fegyverit s vívhassanak tovább e szent háborúnak szent igazaiért.

Szövetségeseink seregének is adj fényes diadalokat, nagy Isten; állj egyesült erőink mellé, és segíts letiporni e világrázó harcban ellenségeinknek rengeteg táborát.

Királyunkat is áldd meg, óh Urunk, méltó fejedelmi szövetségeseivel együtt, hogy lássák meg hadaik győzelmét, s koronaik ragyogását tedd még fényesebbé seregeik nagy diadalaiban.

Katonáink vezéreinek adj, mi Urunk, bölcseséget és vigyázó elmét, hogy győzelemlől győzelemre tudják vezetni seregeinket!

Hozzád imádkoztunk nittel és reménnyel, szent bizodalommal, — óh hallgass meg minket, seregeknek Ura, magyarok Istene! Ámen.

Csiky Lajos.

Vigyázzatok és imádkozzatok...

— Egyházi beszéd háborús időben. —

Alapige: Máté 26, 41. Vigyázzatok és imádkozzatok!

K. T.! Úgy rendelte az örök bölcsességű Isten, hogy a népek, nemzetek életében is épen úgy, mint a nagy természet életében legyenek nyugodalmak, csendes napok, a munkának, az erőgyűjtésnek napjai s legyenek e mellett küzdelemmel teljes viharos napok is, melyek után új élet és elevenség hasson át mindeneket, fel-frissülés, ujjászületés keljen a megpróbáltatásokkal teljes viharok után mindenütt és minden téren.

Nehéz napokat, a megpróbáltatásnak súlyos napjait bocsatotta reánk ismét, e sokat küzdött, sokat szenvedett népre, az örök hatalmú Isten. A békés munka nyugalmas eszközeit élesre fent harci fegyverekkel cserélte fel sok százezer honfitársunk, hogy az alattomos ellenségnek nemzeti létünket fenyegető ortámadását visszaverje s megoltalmazza ezt a sok vérral áztatott s szerzett drága honi földet, megvédje az édes otthont,

Református zsoltárok és imakönyvek

bárhon hirdetett árakon a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégebbi
könyvkereskedésében.

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek.

*

családot, kedveseket, kikért nemcsak élni, de meghalni is kell tudnia minden ép idegzetű s egészséges lelkű férfinak.

Lelkes felhívások hangzottak el az ország egyik szélétől a másikig, melyeknek gyújtó szózatára ezer és ezer honfi lelkében gyúladt ki a hazaszeretet szent tüze, mely lobog azóta kiolt-hatatlanul s ott a messze határokon csodás ellenállásra, törhétlen s győztes előnyomulásra kész teti szinte kivétel nélkül minden katonánkat. Ört állanak ők s vigyáznak e drága haza határait, hogy durva ellenség még lábnyomával se szentségteleníthesse meg annak szentelt földjét.

Vajjon e tudat s ennek elgondolása nem lelkesít-é bennünket is, -- kik még csendes otthonunk falai között lakozhatunk — arra, hogy mi is vigyázzunk s ébren legyünk, „*vigyázzunk és erősítsük meg azokat, akik itt maradtak*“ (Jel. 3. 2.); s mivel az emberi vigyázás önmagában gyenge s erőtlen, lelkünk szárnyain Isten örök trónjához emelkedve imádkozzunk hozzá segédelméért.

*

„*Vigyázzatok és imádkozzatok*“ ezeket a szavakat intézi édes Idvezítőnk tanítványaihoz a megpróbáltatásnak ama nehéz órájában, mely kínos szenvedését megelőzte s ezzel kapcsolatban az élet kísérteteitől, a lelket megejtő testiség csábításaitól óvja őket. Én az életnek e csábító alkalmairól, megkísértő jeleneteiről szólni ez alkalommal nem akarok. A vigyázásnak s éberségnek inkább arról a formájáról akarok beszélni előttetek, melyről Lukács evangélista ezt mondja: „*vigyázzatok azért minden időben . . . hogy eltávoztathassátok mindazokat, melyek következnek . . .*“ (Luk. 21, 36.)

De hát mik azok, melyek következnek, jobban mondva következhetnek reánk itthon maradottakra nézve e megpróbáltatásokkal teljes napokban?

Csak nézzünk szét magunk körül K. T.! s száz és száz formáját látjuk a jelenségeknek, melyek mind éberségre, vigyázatra intenek bennünket.

Ott csillognak sokak szemében az elválás fájdalmának keserű könnyei. Ott él az aggodalom

ezer és ezer szüle, hitves, gyermek lelkében, hogy vajjon nem utóljára ölelték-é azt a búcsú percében, ki a megbántott, veszélyben levő haza védelmére tőlük messze idegenbe ment. Ott van a kétség, mely lelkük egyensúlyát már-már megbillenti, hogy az élet fenntartásához szükséges eszközöket képesek lesznek-é a családfenntartó távollétében előteremteni.

Ott van a kapzsiság, vagy a más védetlen javaira törni kész rosszakarat, mely az ösmeretlen, de jöhető veszély félelmét fakasztja sokak lelkében.

Avagy azok a borzalmasabbnál-borzalmasabb hírek, melyeket a tudatlanság vagy rosszindulat terjeszt s a különben is érzékeny képzelet hatványozott mértékben tár a hiszékeny lelkek elé.

És még sok más, melyek mind hangosan kiáltanak felénk: örködök vigyázzatok!

Nekünk, Isten szolgáinak, kiknek különben is hivatásunk a vigyázás, de mindazoknak, kiket a bölcs istenség vezető szerepre hívott el, sokszoros kötelességünk, hogy a fenti jelenségekre tekintettel eleget tegyünk keresztyéni kötelmeinknek. Világosítsuk a tudatlanokat, vigasztaljuk a megkeseredett szívűeket, erősítsük az erőtleneket, védelmezzük az elhagyottakat s részesítsük minél hathatósabb anyagi támogatásban azokat, akik gyámol nélkül maradván a lelki fájdalmak mellett a nélkülözésnek testetelő fájdalmait is kénytelenek érezni.

Mindezeket érezve és átgondolva nem támad-é fel bennünkben a hang, mely arra kész, hogy hozza meg áldozatát minden ember, aki csak teheti, hozza meg jó szívvel s nem egyszer, de mindannyiszor, valahányszor alkalma van reá. Az, aki eddig a mások bajával nem igen törődött, az, aki az önzésnek, könnyű, kényelmes életnek a párnáján nyugodott, szülessen újjá s adjon hálát az Úrnak, hogy olyan helyzet jutott neki osztályrészlül, melyben másokat is segíthet, másokat is támogathat.

A történelem írói, kik hivatva lesznek megörökíteni e világrengető események lefolyását, bizonyára külön lapra jegyzik fel azt a nagy és nemes felbuzdulást, azt a lelkes áldozatkészséget, mellyel egyesek úgy, mint testületek gyors és szent célú adományaikkal a legfenségesebb bi-

IFJ. BARTHA ISTVÁN KÖVEZŐ-MESTER ÉS
DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35. UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

Elvállal kocsiútak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálok. — Telefon 785. szám.

zonyságát nyújtották emelkedett keresztyéni gondolkozásuknak.

Azoknak a borzalmaknak a képe, melyeket az érzékeny lélek talán túlsötétre is fest e nehéz napokban, óh mennyire szelídül, milyen mássá lesz, ha az Isten kertjének ama gyönyörű virágaira irányul tekintetünk, melyeknek gyökere a megdöbbenés, a lélek fájdalma. majd a csendes megnyugvás s az ebből fakadt nemes fellelkésülés s áldozatkészség termékeny talajából szívta s szivja táplálékát. Óh „*vigyázzatok hát minden időben, hogy eltávoztathassátok mindazokat, amelyek következnek*“. Egyen-egyen az összesért s mindnyájan egyért: ez legyen a jelszó.

*

De mert a zsoltáríró mondása szerint is „*ha az Úr nem őriz bennünket, hiába vigyáznak az örök*“. (Zsolt. 127. 1.) Ő tőle, a mindeneket kormányzó, mindenható Istentől kell kérnünk vigasztalást, védelmet és támogatást dolgainkban, erőt, sikert küzdelmeinkben, hiszen „*könnyörgésünket meghallgató édes Atyánk*“, ő nekünk minden időben.

„*Bizony, bizony mondom néktek, valamit kérendetek az Atyától az én nevemben, megadja néktek*“ (Ján. 16, 23.) mondja a megváltó. Ki lenne olyan könnyelmű közölünk K. T.! aki ha bajba jut, a bajból szabadító, boldogságot előmozdító eszközt magától eldobná, eltaszítaná magától azt a jótékony kezet, mely ha áld, ha büntet, mindig csak javunkat munkálja.

S mikor van, mikor lehet nagyobb szükség e csodálatos eszköz megragadására, mint épen most, Isten látogatásának ez aggodalmakkal telt napjaiban?

Ne mondja nekem a hitetlen, a csúfolódó, hogy mit sem ér az az égfelé szárnyaló sóhajtatás; ne mondja az a közönyös lelkű, hogy az

Isten úgy is látja a mi bajainkat, a mi szükségünket, ezeket előtte feltárni felesleges: mert szívem érzi, lelkem tudja, hogy az a hitből fakadt buzgó könyörgés Istennél meghallgattatásra talál s az emberre néve könnyebbülést szerez.

Az imádkozásnak is van fegyvere, hatalmasabb minden acélból gyártott fegyvernél, mellyel aki „*igazán tusakodik*“, biztos győzelmet nyer.

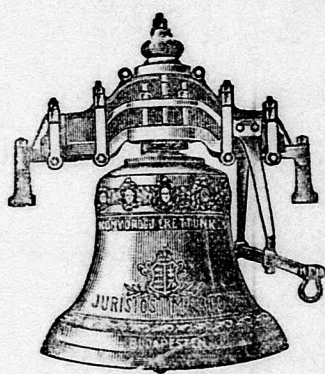
Kérdezzétek meg csak azokat az imádság és vigyázás fegyvereivel harcoló édes anyákat s édes apákat, kik veszély között levő gyermekükre úgyszólván leimádkozták az isteni segítő kegyelmet s bár szóval kifejezni nem tudták, de érezték s áthatotta egész valójukat az a tudat, hogy az isteni kegyelem mellett az ő buzgó könyörgésüknek is nagy része volt szeretett gyermekük megtartásában.

Jöjjetek ti kicsinységekben elbizakodott emberek, nézzétek meg a világ leghatalmasabb államának uralkodóját, a mi törhetetlen erejű s hős lelkű szövetségünket, midőn a rákényszerített küzdelemre indítja népét; Isten előtt megalázkodva, az ő segítő kegyelméért esedezve indul el megharcolni a nagy harcot, mely nemzeteket seperhet le a történelem szinpadáról s nemzeteket emelhet fel a dicsőség magas polcára.

A próféták, Istennek e választott férfiai, a Seregek urához könyörögnek népükkel együtt a harcok kezdetén, s az Úr meghallgatta kérésüket, még ha sokszoros túlerővel állottak is szemben mindaddig, míg hűtelenek nem lettek Jehovához.

Azoknak a tüzetszóró rémes acélszörnyetegeknek a kirobbanása szédületes messzeségbe elhallatszik, de mi ez a távolság, mi ez a messzeség, ahoz képest, melyet buzgó szívből fakadt s Istenhez küldött imádság rövid pillanatok alatt beszárnyalhat.

Óh jertek hát K. T.! jertek s ha „szíveteket

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején ő felsége a király által 2 aranykeresztellett kitüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezegteti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kieserését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. +++ Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére. +++

bánat járja“, „szemeteket a keserűség árja“ borítja be, szerezzetek „édes újulást“ az imádság vigasztaló, erőt adó vizeinél. Jöjjetek mindnyájan, kik e szent falak között vagytok, kicsinyek, nagyok, töprengők, reménykedők, aggodalmasok, alázzuk meg magunkat az Istennek hatalmas keze alatt, hogy bennünket felmagasztaljon, s könyörögjünk az ő szent lelkének erejéért. Ámen.

Rohod, 1914 aug 22.

Bokross Elek,
ref. lelkész.

A garbóci zugból.

— Levél a Szerkesztőhöz. —

Nagytsizteletű Szerkesztő úr! Eszi a rozsda a pennámat. Hogy véglegesen meg ne egye, kénytelen vagyok használatba venni. Ennek eredménye ez a levél. Pedig nincs miről írnom. Erre mifelénk, a garbóci zugban nem történik semmi. Még az ujság se jár hozzánk. Ha II-ik Napoleon (a „II-ik“ kifejezés katonailag értendő) ma született volna, annak híre is csak akkor jutna el hozzánk, mikor már megviva igazságos esatáját egy világ ellen, angol, francia, orosz, szerb, japán s belga (óh, hogy a végzet valamennyit „belgává“ tegye) ellen, nagy idők multán pihenni sírba, őseihez tért. Még Nagytsizteletű úr is olyan fukar a lapjával. Eddig megkülönböztette vasárnapra. Magyarosan elvégezve a templomban szívből jövő kötelességünket, az öreg diófa alatt, annak árnyékában, leülve, pap és -né, no meg egy pár öreg presbiter megtartották a harmadik istenitizteletet egy napon: elolvasták a lapot. Most? Elmúlik hétfő, elmúlik kedd, néha még szerda is... amíg megjön a lap.

Előszedte Szerkesztő úr a Jókai tudományát?...

„Egyszer Komáromban járva, megkér egy ismerősöm szépen, hogy vinnék el egy levelet Pestre egy másik üggyársának, amelyben ő megírta rendén, hogy félnek az árviztől, mert a jég még nem ment el a Dunáról; holnap iktatják be a püspököt, jöjjön el a beiktatásra; a felesége várandós, a nagybátyja haldoklik, siessen mentől előbb haza. Persze, hogy a levél féllesztendeig a zsebemben hevert. Úgy *kámikula* táján véletlenül összetalálkoztam az adresszátussal: „nini! önnek egy levele van a zsebemben, fogja; nem lesz

nagyon sietős, elolvashatja otthon“. Képzem, hogy örült ez, mikor elkezdte olvasni, hogy Komáromtól még nem ment el a jég!“...

Hát Nagytsizteletű úr is előszedte már a Jókai tudományát?

Egyszóval itt a garbóci zugban nem hallunk, nem tudunk semmit. Még azt a semmit is elfeledjük, amit valaha tudtunk. Elfeledni könnyű, hiszen akkor is semmi volt. Legfelebb „magas“ szekír tetején eljárunk a mikolai állomásra... szórakozni. Nézzük, hogy viszi ott naponként 15 vonat a mi fiainkat idegen országba, idegen világba. Viszünk nekik szilvát, viszünk nekik almát. Egyszóval amit nekünk is az Isten adott. Kérdés támad szívünkben: vajjon adhatunk-e nekik többé? Adhatunk-e többet?...

Itthon pedig imádkozunk:

„Szeretnek... kegyelemnek örök Istene, mindenható Atyánk! Áhítattal jöttünk fel szent templomodba, templomodnak felszentelt falai közé, hogy imádjunk tégedet. Hozott hozzád bűnös voltunk érzete és a tudat, hogy csak te nálad találunk enyhületet, hogy csak te tőled várhatunk szabadulást.

Uram! te meghallod a sebzett madár hangtalan kiáltását... meghallod a tiprott féreg vergődését... hisszük, hogy meghallgatsz minket is, kiket mindenek felett nagygyá tevel, midőn saját képedre alkotál.

Por kiált a porból. Szennyes ajak fohásza kér magának utat, hogy hozzád, mennybe hatolhasson.

„Feléd, feléd repülnek
Szívünk érzelmei,
Lelkünket szent hevület
Te hozzád emeli“.

Uram, hallgass meg! Atyánk, könyörülj rajtunk! Minket a bűn a mélybe von s ott lelkünk elmerül. Ha irgalmad ki nem ragadja a bűnöst abból a mélyből, abból a mocsárból, lelkünk elvesz menthetetlenül. Hozzád fohászunk, ki egyedül tarthatsz meg minket, hozzád, ki egyedül vagy az örök irgalom.

Bűneink felett feltekintünk a mennyégre... bűneink felett könnyezve. Látjuk, hogy ott a gonosz ember fölött egy haragos kéz villog, mely lánggal fölírja bűnünket s majd megvér érte. Bánatunkban, fájdalomaink között egyetemlegesen és egyenként szólunk:

„Lihegve, mint az üldözött vad
Elepedek im szomszjasan...“

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

És térdeim már roskadoznak,
 Óh hova, merre? Nem tudom.
 Sarkamban bűneim falkája,
 Uszítva hajt, kerget halálra,
 Elernyedte szóm neved kiáltja:
 Uram! irgalmad szomjazom!
 Éh-szomjtól elgyötörve testem,
 Lelkem, magam marcangolom;
 Ki támogat, hogy el ne essem,
 Ki enyhíti a nyomorom?
 Leszáll az alkony ködös árnya,
 És kimerült a tépelt gálya,
 Fáradtan lebben vitorlája...
 Uram! irgalmad szomjazom!"

Uram! hallgass meg, hiszen te magad vagy az örök irgalom. Porban fetregő néped kiált hozzád, óh hallgasd meg őt! Te, világok ura, ki világok előtt, megelőzted létben a létezőt.

Itt, templomodnak szent esendjében béke honol. De míg csendes e hely... míg az Úr szolgájának szaván, a fájó szív dobogásán kívül más nem hallatik... bent a szívben, bent a kebelben... gyülekezeted szívében, népednek keblében vihar tombol, háború viharja... szenvedély csatája, viharok, szenvedély csatájának könyve csordul s fohásza morajlik feléd, por a porért kiált a porbul, hogy véd meg a föld gyermekét!

Uram! Atyám! forrongó vihar az én keblem is. ki együtt érzek népeddel... Látok s látásom iszonyú való... népeknek harca, emberek hullása...

Ott egy anya sír...

... Olyan vagyok, mint a szőlő karója, melyről leszáradt a zöld venyige. Madár sem száll rám, csak felettem repdes sötét eszméim hollóserege...

Amott messze idegenben egy ifjú szív bánatos sóhaja kél. Magas hegyormokon keresztül, kárpátok bércein át hozza hozzánk a szellő:

... „Ott hamvadok majd egy pusztá domb alatt...
 Nő ott a kő, mert meg nem tapossa,
 Nem jő megnézni senki síromat.
 Meglátogatni csak te fogsz, hogy elzúgd
 Testvéri búdat égi fergeteg...
 Testvéri búdat, mert hiszen testvére
 Voltál te lelkem érzeményeinek.“

Itt a nő zokog:

„... Isten veled!
 Híven szerettelek...
 Te voltál éltem boldogsága,
 Te voltál örömem;
 Virágos volt a földi pályá,
 Mert te jártál velem.
 Isten veled!“

Orosz északi szél szárnyán jön a válasz... Szerető szív hallja, szerető szív érti:

„Bús fejünket vad kösziklák
 Rejtegetik, lappongatják;
 Jártunk-keltünk eltakarja
 Erdők, berkek bús avarja...
 Úgy elmentünk... meglátjátok,
 Soha hírünk sem halljátok;
 Hírünket majd elsiratja
 Zúgó erdők vadgalambja...
 Amerre visz lábunk nyoma,
 Sírnak az erdő minden fája,

Bús árnyéka rá hulldogál
 A harcoló katonákra.
 Az az árnyék elfedezzen!
 Az az ösvény elvezessen!
 Szívünk mindent elfelejtsen,
 Hogy ne fájjon — emlékezzen!“ ...

Uram! seregeknek ura! mindenható Isten! Hozzád imádkozunk, mikor hanyatlik a nap. Hozzád száll fohásunk, mikor fáj a szívünk. Hozzád emelkedik könyörgésünk. Vigasztalj meg minket. Tekints reánk. Légy velünk. Ámen.“

Nagytisztelétű Szerkesztő úr! Ilyenformán szoktunk mi imádkozni itt a garbóci zugban. Még pedig reggel és este. Eddig ez nem volt szokásban. De igaza van néhai jó Szilády Jánosnak. „Az embereket a nehéz idő templomba gyűjti“. Szerkesztő úr valamikor kért „Kólyi“-tól egy pár „furesán“ megírt imát. Ime küld egyet a sok közül „garbóci“. Van még több is raktáron, hiszen mindennap írom. Kell, hogy tegyem, mert hiszen olyan szűken vagyunk ellátva háború idejére való beszédekkel és imákkal. Nem csoda. Olyan régen nem volt háborúnk.

Valamikor régen írtak ilyesmit. Tompa börtönbe került érte. A többi meg elhallgatott. Roskadozó íróasztal fiókjában, nagyanyáink őrizte leveles ládában lehetne találni a „szent“ háborúra vonatkozó imádságot. De ki lesz az, aki ezeket megkeresse.

És itt jön, reánk, papokra nézve a „látható“ Isten keze. Vagyis jobban mondva: *csak én reám*. Mert tessék tudni, hogy én nem szeretek dolgozni. El ne tessék árulni ezt a jó tulajdonságomat, mert eddig még Szerkesztő úron kívül csak ketten tudjuk: a magyarok Istene, meg... én. Olyan formán vagyok én a dologgal, hogy szívesen elmennék temetésére. Egynehányan, talán többen, mint az „imperátort“, vajjon nem követnének-e? De mondok egy anekdotát: Midőn Ferenc József 1857-ben körutat tett Magyarországon, Pécsen is megfordult. A tisztelkedő testületek élén a káptalan járt. A felséges úr megszólította a „kanonokok“ (ne tessék kijavítani, mert magam sem érzem hivatva magam megmásolni Tóth Béla illetően kifejezését) legidősebbjét, az öreg Gotlibovicsot:

„Van-e sok dolguk főtisztelendőségeknek!“

Mire az öreg őszintén azt válaszolta: „Nincs“.

„No de mégis csak van valami dolguk?“ Az öreg makaesul ismételte: „Nincs, felséges uram!“

... Ezt mondhatnám én is, ha a háború be nem ütött volna. De beütött. És mivel eleink nem gondoskodtak arról, hogy úgy templomba menés előtt lepiszkáljuk a polcra csak a gyermekeim megverésére használt léniával valami imádságos könyvet... hát magam vagyok kénytelen írni ilyenfélét.

A látható Isten keze rajtam. A lapból úgy látom, hogy másokon is ott van. A főtisztelétű úrtól kezdve le az utolsó papig... a garbóci papig.

Érmelléki Zsigmond barátom azt mondja, hogy a közölt ima egészen lopott. Kérem nagytisztelétű szerkesztő urat: tessék megsugni neki, hogy igaza van. Felesége a nagytisztelétű asszony, mesmeg szól: ez a szertelen ember még a cikknek a címét is lopta. Mégpedig Szipulusztól. Ennek van egy szép elbeszélése, amelynek címe: „a bardóci zugból“. Ez meg csinált be-

löle, már t. i. a címből: garbólei zugot. Tessék megsugni ő neki is, hogy igaza van!

... A pennám nem rozsdás már. Leköszörültem róla. Hanem még egy anekdotáig való rozsdá van rajta. Elmondhatja még nagytiszteletű szerkesztő úrnak a rövid káplárról és a hosszú rekrutákról szóló anekdotát.

Hórihorgas, hat láb magas újonc került a káplár elé, ki maga nagyon Dávid termetű ember volt. „Egyenesen állj, előre nézz!” rivall rá a káplár, feltolva öklével az újonc állát. „Hát aztán mindig így tartsam a fejem és így nézzek, káplár uram?” „Ne is másképp, azt a hétfán füttyölő fészket kereső bibicét az anyád térdének” (Jókai.) No akkor Isten áldja meg, káplár uram! *Mi soha sem látjuk egymást többé.*

Káplár uram! szerkesztő uram! parancsoljon nekem! S akkor mi sem látjuk egymást többé.

Most pedig Isten veie. Üdvözli a zugból.

1914 aug. 25.

Régi tisztelője,
Garbólei.

Napról-napra.

(Folytatás.)

VIII.

Augusztus 18.

Mária Terézia férje: Ferencz meghal 1765-ben, szomorú fátum. — I. Ferencz József születése örvendetes esemény.

Augusztus 19.

Kiss Ádám, a legnagyobb magyar ref. egyházi-beszéd író halála. 1838.

Fehértemplomnál Maderspach megveri Bobulitsot; Farason Vécsey őrnagy a szerbeket; ezek viszont Szent-Tamásnál győznek a magyar sereg felett. 1848.

Augusztus 20.

Magyar-török béke Corvin János által kötve. 1503. Ferdinánd megfenyegeti a lutheránusokat. 1527. A Wisoczky-féle hadtestből 9 lovasszázad Nagyváradon: Paskievich előtt meghódol. 1849.

Augusztus 21.

Lipót elrendeli a ráczok megtelepítését. Állítólag 37.000 család keresett és talált menedéket Magyarországon. 1690.

Thököly Zernyestnél megveri Heiszlert és Telekyt. Thököly még egyszer megmutathatá katonai tehetségét. Ellenfeleit, noha vitézül küzdöttek, annyira tönkre is tette, hogy alig menekült közülök vagy ötszáz. A halottak között volt maga Teleky, míg Heiszler generális és Doria ezredes foglyul estek, 1690.

Pesten „Árpád ébredése“-vel és „Belizár“-ral föl-avatják a nemzet adakozásából épült magyar színházat, 1837.

Vécsey tábornok Boros-Jenőn, Frummer alezredes Hátszegen leteszi a fegyvert az orosz előtt. 1849.

Augusztus 22.

Juricsics Miklós megakadályozza a törökök előnyomulását Kőszegnél. 1531.

II. József császár a jobbágyokról szóló rendelete megjelenik. E rendelet alapján a jobbágy többé nem szolgálja urának. 1785.

A szerbek megrohanják Uj-Moldovát. Asbóth Lajos őrnagy kicsiny nemzetőrcsapatjával öt óra hosszáig tartotta fönn magát, de a túlnyomó erő elől végre is Szász-kára volt kénytelen húzódni. 1848.

Haynau rövid úton, minden kihallgatás nélkül felkötötte Ormay (Auffenberg) Norbert honvédezt, még pedig egy höherrá rögtönzött cigánnyal. 1849.

Trefort Ágoston, aki a 48-iki kormányban a földmívelési minisztérium államtitkárja, 1872 óta pedig vállas- és közoktatásügyi miniszter volt, meghalt 1888-ban. „Tudvalevő dolog, hogy nem igen nevezett ki zsidót tanárnak. Ágai Adolf, kit nagyon kedvelt, szót tesz nála egy pályázó érdekében. „Nem lehet azt kinevezni kérem, mert . . . mert“ . . . „De kegyelmes uram, hiszen ő a legjobban kvalifikált valamennyi pályázó közül.“ „Jaj kérem, ha mindig a legjobban kvalifikáltat nézné az ember, akkor igen sok zsidót kellene kinevezni.“

Augusztus 23.

A szentföldre menő II. Endre Spalátóba érkezik. 1217.

Szulejmán lerombolja Eszéket s a drávai hidat 1526.

Kazinczy Ferenc halála 1831.

Vitális őrnagy Fehértemplomnál megveri a szerb felkelőket. 1848.

A lengyel legió és az olasz önkéntes csapat Mehádiánál megvívja a szabadságharc utolsó számottevő ütközetét s azután török földre lép. 1849.

Augusztus 24.

A lánchid alapkövének letétele. 1842.

„Ha valaki ember, változhatatlan szeretete által a haza hív gyermekének mutatva magát, megérdemlé, hogy az anyai könnyekkel áztassa sírját; ha valaha volt, ki az önzés szűk körén túlemelkedve, célul csak nemzete javát tűzte ki magának; ha valaha ember nehéz pályát tisztán futott végig, egy bukás nyomát sem hordva ünnepi köntösén: ez Kölcsey volt, érdemes arra, hogy a kor, melyért fáradott, homlokára tűzze a borostyánt, melyből a jövő, bár a jelen ítéletét sokszor megváltoztatja, ez esetben nem fog letörölni egy levelet sem.“ Meghalt 1838-ban. Túr-mentiek! emlékezzünk, hogy ez a nagy ember a Túr partján pihen, Hallgassuk meg br. Eötvös szavát s mondjunk áldást nyugalma fölött. Ő érettünk élt.“

Augusztus 25.

II. Ferdinánd Tinódy Sebestyént költői érdemeiért nemessé teszi. Nem tudom örült-e neki, vagy ő is úgy gondolkozott, mint később Arany:

„Ha békülnek, határt hánynak,
Egy suhanera jó sort vágnak:
Én is, amit sorsom rám mért,
Elszenvedem a — hazámért.“

Vagy:

„Fogfájásban szenvedek,
Érdem-rendet küldenek;
Hej ha egy jót alhatnám.
Száz ily rendért nem adnám.“

Ezt változtatva adom, mert az eredetiben cambronnei fordulat van, még pedig a „m . . . de“ francia szó

hű magyar kifejezésével. Különben Tinódy a nemességet 1553-ban nyerte.

Kazinczy Lajos honvédtábornok és tisztjei Zsibón átadják kardjaikat Grottenhjelmenek. „Vad, csaknem örvöngő kétségbeesés tör ki a táborban, midőn a fegyverletétel híre köztudomású lesz. S ami példátlanul álló eset, a viharos éj folyamán, a tisztikar kivételével az egész sereg — 9000 ember — szétrebben, megszökik.“

G.

(Folyt. köv.)

Készülődjünk!

Komoly emberek megfigyelésén alapuló tapasztalatok azt bizonyítják, hogy háború után a hitélet fel szokott lendülni. Nagyon természetes, ez sok ok miatt. Most csak egyet vegyünk tekintetbe, azt, amit látunk is, hogy a hitélet, legalább külső megnyilvánulásaiban, a gyakoribb és tömegesebb templomba járásban, könyörgésekben való részvételben, Isten nevének tiszteletteljesebb, gyakoribb és várakozásteljes emlegetésében, már most is emelkedőben van.

Az erkölcsi élet szintén. A halálosan komoly események hatása alatt az önfeláldozásnak, adakozásnak, lemondásnak, önmegtartóztatásnak igazán szép példáit látjuk idehaza is, távol a harcmezőktől.

A hitéletnek a háború után bizonyosan várható fellendülésére nagyon el kell készülnünk, még pedig olyan formán, hogy áldásait képesek legyünk a gyakorlati életben felhasználni.

Gyermekkoromban hallottam, hogy valahol igen bőséges bortermés volt. A szőlős gazdák azonban nem voltak rá elkészülve. Nem volt elég hordójuk. A termésnek tetemes része elveszett, használhatatlan lett a készületlenség miatt.

Vigyázzunk, hogy mi is így ne járjunk! Vigyázzunk, mert itt lelki javakról, Isten országáról van szó. Vigyázzunk, hogy az embereknek — itthonmaradtaknak és katonáknak egyaránt — a háború alatt szerzett nagy és állandó jellegű lelki tapasztalatai, a hitélet fellendülésének lényeges okai felfogó, megőrző és foglalkoztató szervek és munkaterek hiánya miatt szét ne folyjanak, meg ne semmisüljenek.

A háborús időszak rendkívül alkalmas az itthonmaradt s különösen a serdülő ifjúsággal való foglalkozásra. Száz és száz módot nyújt, hogy a komoly evangéliumi igazságokkal s az önfeláldozó hazaszeretet példáival elérjük, megragadjuk és nemes tartalommal megtöltsük lelkét. Alkalmas ez az időszak arra is, hogy az eltért ifjúságot sokkal hamarabb, mint egyébkor, munkába állítsuk, hazafias és egyházas szolgálatokra felhasználjuk s így vezetésünk alatt a legnemesebb ügyek zászlaja alá tömörítsük a Jézus nevében.

De nemesak az ifjúságot érjük ily módon el, hanem általa a felnőttekre is buzdítólag, vigasztalólag hathatunk.

Ha tehát most megragadjuk a kínálkozó alkalmat és foglalkozunk a serdülő ifjúsággal, elérjük azt a célt is, hogy mire a háború végződik s mire katonáink visszatérnek a haretérről, nagyrészüket a csodálatos megmenekülés és megtartás nagy lelki tapasztalatával, készen van számukra a munkamező, hol ezen tapasztalatok a gyakorlatban is érvényesíthetők.

Azokban is, akik ilyen mély benyomások nélkül jönnek haza, de akik a háború tartama alatt sokszor voltak kénytelenek érezni, hogy életök Isten kezében van, a gyülekezetekben már folyó evangéliumi munka tovább fogja fejleszteni Istentől való függésük érzetét s úgy bazájuknak, mint Isten országának hasznos munkásaivá teszi őket.

Legyünk gondosak és vigyázók! Készülődjünk a nagy termés elraktározására és felhasználására. Vegyük igénybe azt a segítséget és útmutatást, amit a keresztyén ifjúsági egyesületek a hosszú múlt és kiterjedt munka folytán szerzett tapasztalatok révén ingyen, szeretetből rendelkezésünkre bocsáthatnak!

De dolgozzunk magunk is. Azonnal kezdjünk foglalkozni a serdülő ifjúsággal. Aki komolyan akar velük foglalkozni, az a nehéz külső körülmények dacára is fog erre időt találni, mert az ifjaknak van idejük és van hajlandóságuk is erre.

A lelkészek és tanítók akkor végzik a mostani háborús időkben a leghazafiasabb munkát, ha az itthonmaradt és serdülő ifjúság lelkét evangéliumi tartalommal töltik meg, csoportosítják őket Krisztus zászlaja alatt, bennök munkamezőt és csatlakozó pontot készítenek elő a háborúból hazatérők számára.

Megyeresy Béla.

L. Annaeus Seneca Paulinushoz.

Az élet rövid voltáról.

Fordította: Bareza József.

(Folytatás.)

XVIII.

Szakítsd el tehát magad a nagy tömegtől, drága Paulinusom, s miután már korodhoz képest sokat hánykódtál, végre vonulj vissza a nyugodtabb kikötőbe. Gondold meg, hány hullámmal szálltál szembe, hány vihart állottál ki egyfelől a magán életben, s másfelől hányat irányítottál magad ellen a nyilvános életben. Derekaságodat már sok, fáradság és nyugtalanság árán szerzett bizonyíték eléggé igazolja, próbáld meg most, nyugalomban mire képes. Legyen, életed nagyobb, legalább jobb része az államnak volt szentelve: időd egy részét foglald le a magad számára is. S én nem lomha vagy tétlen nyugalomra hívlak: nem arra, hogy a benned levő egész eleven természeti erőt álomba és a nagy tömegnek kedves élvezetekbe meríted. Az nem nyugalom: fogsz te az eddig buzgón végzett összes foglalkozásoknál fontosabbakat találni, amiket visszavonultságodban és gondtalanságodban végezhetesz. Te ugyan a birodalom számadásait vezetted oly önzetlenül, mint a másét, oly gondosan, mint a magadét, oly lelkiismeretesen, mint ahogy az állami számadások megkívánják, s ebben a hivatalban, amelyben nehéz a gyűlöletet elkerülni, te szeretetet nyersz: mindazáltal, hidd el nekem, jobb saját életünk számadásait ismerni, mint az állami gabonaraktárét. Mert a szellemi elevenséget, amely a legnagyobb vállalatokhoz igen nagy mértékben képes, az ugyan tiszteletre méltó, de a boldog életre kevésbé alkalmas szolgálattól irányítsd magadra s gondold meg, hogy kora ifjúságodtól kezdve, a szép

tudományokkal való minden foglalkozásod közben nem arra törekedtél te, hogy sok ezer véka gabonát nyugodtan rád lehessen bízni: valami nagyobb és magasztosabbat vártunk mi te tőled. Szigorúan gazdálkodó és fáradhatatlan tevékenységű emberekben nem lesz hiány. A lassú igavonó állatok sokkal alkalmasabbak teherszállításra, mint a nemes paripák, melyeknek nemes tűzét ugyan fojtotta-e el valaha valaki nehéz teherrel? Gondold meg továbbá, mily nagy aggodalommal jár az, ha ily nagy terhet veszsz nyakadba: az emberek gyomrával van dolgod. Már pedig az éhező nép sem az okosság szavára nem hallgat, sem méltányossággal le nem csendesíthető, sem semmi kérésre nem hajlik. Csak a minapában, egy pár napja, mikor Caesar meghalt, — aki, ha a holtaknak volna öntudatuk, azt érezné legkeservesebben, hogy neki meg kellett hálnia, míg a római nép őt túlélté —: hét vagy legfeljebb nyolc napra való élelmiszer volt! Mialatt ő hajóhidat veretett és a birodalom erejével játszott, megjelent az ostromlottakra nézve is legvégső veszedelem: az élelmiszerhiány. Majdnem pusztulásba, éhínségbe s az ennek nyomában járó általános romlásba került annak az őrjöngő, külföldi és a saját vesztére dölyfös királynak utánzása. Milyen volt akkor azoknak a lelki állapota, akikre az állami gabonarakta gondja volt bízva? Kódorásoknak, tűznek, vasnak, Caius dühének kitéve, csak a legnagyobb tettetéssel igyekeztek elrejteni az állam zsigereiben lappangó bajt; természetesen jószándékból. Némely bajt ugyanis a betegek tudta nélkül kell gyógyítani; sok betegnek idézte elő már halálát betegségüknek ismerete.

(Vége köv.)

Elszállott a galamb.

Elszállott a galamb — a béke galambja, — tiszta fehér szárnyon repült fel a sötét felhők táborába. Nem talál e földön olyan biztos helyet, hol a békességnek lágy meleg tanyája várna ő reája... Nem tud megpihenni, nem tud leszállani... mindig feljebb repül... egyenest az égben akar megállani.

Ez a fehér galamb akkor szállt a földre, mikor az angyalok ott a betlehemi tágas mezőségbe dicsőséget adtak az égi atyának s tisztességet tettek az ő szent Fiának és békét hirdettek az egész világnak...

Ez a fehér galamb bizony azért szállt most egyenest az égbe, mert már itt e földön az ember szívébe nem volt menedéke...

Óh, te fehér galamb, te megrettent lélek, panaszd el majd az egek Istenének, hogy itt lent a földön az ő szent Fiának nem adnak pihenőhelyet az emberek, hogy itt a szíveknek nincsen nyugodalma, mert erőt vett rajtuk a gonosz hatalma és hogy a békének szelíd virágait megsemmisíti a háborúk viharja.

Mondd el majd odafent az ég Istenének, hogy a békességnek áldott fejedelme nincsen már közöttünk, hogy az ő intését figyelembe most már itt senki sem veszi, hogy az ő békítő szavát nem hallgatják, hogy őt a gonoszok elutasítgatják... hogy sok öreg szüle, hogy sok szegény gyermek s buzgó hitvestárs sűrű könnyek között mély gyászba öltözött... és a szabadító erős nagy Istennek a nevét kiáltja buzgó imádságba...

És Te a magasban lakozó nagy Isten, ki nagyon jól tudod, mi történik itten az emberek között, ki nagyon jól látod, hogy a becsületért, hogy az igazságért a Te benned bízó sokat sújtolt magyar az ördögök ellen fegyverbe öltözött... légy e szent csatában nekünk erős várunk, mert mi segítséget csak Te tőled várunk. S ha kénköves esőt bocsátál egykoron, Zsodomában lakó gonosz emberekre, de a kegyes Lóthot és annak családját méltónak ítélted a Te kegyelmedre — óh, most is jelenj meg az igazság mellett s most, amikor nekünk fegyvert fogni kellett, erősítsd hitünket, bátorítsd szívünket... kergesd messze földre szomszédunkban lakó, minket háborgató gonosz ellenünket és tarts meg bennünket...

És akkor e földön — amit te minékünk örökségül adtál s mit ezer esztendő dülő csatái közt nekünk megtartottál — ismét megjelenik az a fehér galamb, a béke galambja és a megváltott nép ajkán megzendül a dicsőítő ének... s háláadó fohász fehér szárnyon repül Hozzád az ég és föld dicső Istenének...

Köröstarcsa, 1914 augusztus hó.

Szabó János.

A tiszántuli református egyházkerület püspökétől.

5345—1914. szám.

Tekintetes

Hegedüs és Sándor cégnek. Debrecen.

Vonatkozással f. hó 29-én kelt azon bejelentésükre, mely szerint a háborús események folytán előállott rendkívüli körülményekre és a moratóriumra való tekintettel abbéli kötelezettségüknek, hogy a népiskolai tankönyvszállításoknál az egyes egyházaknak hitelt nyujtsanak, nem tudnak eleget tenni, tudatjuk, hogy hivatkozott bejelentésüket tudomásul vesszük.

Debrecen, 1914 augusztus hó 29-én.

Gróf Degenfeld József,
egyházkerületi főgondnok.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KÜLÖNFÉLÉK.

Megnyílt a debreceni és pozsonyi tudományegyetem.

A mai háborús világban is elsőrangú kultúresemény, hogy a nemzeti művelődésnek két oly hatalmas bástyája, mint az újonnan szervezett debreceni és pozsonyi tudományegyetem, átadatott rendeltetésének. Szinte váratlanul jött már a legutolsó napon az értesítés, hogy a kinevezések megvannak s a kinevezettek jelenjenek meg eskütételre a kultuszminiszteriumban. Igen előrelátó és bölcs intézkedés volt, hogy a megnyitás nem halasztatott el, hiszen a nemzet a fejlesztő kulturális munka nélkül még a háborús idők megpróbáltatásai között sem lehet el s ha a megnyitásnak

minden előfeltétele meg volt, minek kellett volna az átmenet idejét még hosszabbá tenni? Hadd műveljék hát a felelőség komolyságával s a lelkiismeret éber ellenőrzése mellett az új intézmények is azt a tudományt, mely a nemzeti nagyságnak, erőnek, hatalomnak és benső értéknek igazi alapja! Elnökségünknek pedig fáradságtalan buzgóságáért, az egyetem létesítése és mielőbbi megnyitása érdekében kifejtett odaadó, bölcs működéséért, nyujtassék ezúttal is a hálás köszönet és elismerés palmaága. A kinevezések és felesketés körülményeit itt közöljük alább, amint következnek:

A debreceni egyetem tanári kara így alakult a kinevezésekkel:

A theologiai karon rendes tanárok lettek:

Dr. Erdős József,

Sass Béla,

Dr. Lencz Géza,

Dr. Ferenczy Gyula,

Kiss Ferenc, akik eddig is a főiskolában tanítottak,

és újak:

Zoványi Jenő (sárospataki theologiai tanár),

Csánky Benjámin (szeghalmi lelkész).

A jogi karon rendes tanárok lettek:

Dr. Kun Béla,

Dr. Tóth Lajos,

Dr. Bacsó Jenő,

Dr. Jászi Viktor,

Dr. Thegze Gyula,

Dr. Kovács Gábor, akik debreceni jogakadémiai

tanárok voltak és újak:

Kiss Géza (nagyváradai jogakadémiai tanár, dr. Kiss

Mór kolozsvári egyetemi tanár fia),

Mártonffy Marcell,

Bernolák Nándor,

Vitéz Géza rendes tanárok és

Iványi Béla,

Márffy Ede rendkívüli tanárok.

A bölcsészeti karon rendes tanárok lettek:

Dr. Pokoly József,

Dr. Ruqonfalvy Kiss István,

Dr. Darkó Jenő,

Pápay József,

Dr. Papp Károly,

Dr. Láng Nándor rendes,

Dr. Huss Richard,

Dr. Tankó Béla,

Dr. Millecker Rezső rendkívüli tanárok.

Eszerint a debreceni református főiskola tanárai két érdemes tanárnak a kivételével, kiknek elestét őszintén fájjaljuk, az egyetemre is átvétettek. Mutatja e körülmény, hogy akadémiánk főiskola formájában is mily nagy szellemi erőt képviselt és hogy mily körültekintő előrelátással választotta ki egyházkerületünk bölcsessége

az egyes tanszékekre az odavaló tudós személyiségeket. Az átvettek személyes érzülete, főiskolánk érdekei iránti sokszor tanúsított és megpróbált érzéke, meg az új tantervek elismert objektív tudományossága kellő garancia arra, hogy az új egyetemen is a régi kollégium szelleme él és hat tovább. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Az egyetemi tanárok eskütétele.

Augusztus 31-én délelőtt 11 órakor a kultuszminiszterium nagytermében történt meg a *debreceni és a pozsonyi tudomány-egyetemek tanárainak ünnepélyes eskütétele*. Ilosvay Lajos államtitkár és Tóth Lajos miniszteri tanácsos osztályfőnök jelenlétében maga *Jankovich Béla* vallás- és közoktatásügyi miniszter vette ki, melynek elhangzása után a miniszter szíves szavakkal üdvözölte az új tanárokat s kívánt szerenését működésükhöz. Az esküt tett tanárok nevében a *debreceni egyetem rektora: Kiss Ferenc* üdvözölte a minisztert s a helyzethez alkalmazott következő beszédében fejtette ki röviden az új egyetemek nagy jelentőségét s a tanárok működésének főbb szempontjait.

— Kegyelmes Uram! Nem vélem túlértékelni e mostani pillanatot, midőn ennek a hadi tények ama rettenetes zuhatagában is, melyek ma a világ oszlopait rengetik, nem csekély jelentőséget tulajdonítok. A mai helyzetből kibontakozás s a győzelem bizonyára a fegyverek hatalmán fog eldőlni, de a magyar nemzet jövője, nagysága, üdve a kulturán. Ma, midőn a világműveltség két vezérnemzetének kulturmissziójába vetett hitből oly hirtelen kiábrándultunk, előttem nagy súlyú esemény az, hogy a magyar állam éppen a harci zaj borzalmai között két új tudományegyetem kapuit nyitja meg s amidőn a legművészebb technikával épített erődök s várvédelmi vonalak egymásután omlanak össze, hazánk vezető férfiai valóban providenciális bölcseséggel járnak el, amikor a jövő védelmére s biztosítására a kultura újabb bástyáit építik meg.

E bástyafokokra állított bennünket felséges királyunk kegye s mi e nagysúlyú időkben teljes nagyságában átértjük s érezzük a feladat ielekbenjáró voltát s horderejét, melynek teljesítésére vállalkoztunk. Ma, mikor mindenkinek a haza védelmére kell sietni, úgy érezzük, hogy a honvédelemnek, ha nem oly bravuros munkáját, mint a harctéren vérző testvéreink, de minden esetre szintén számottevő részét vállaljuk s végezzük.

A tettek korát éljük, nincs jogunk a munkára rendelt időt hosszas szónoklatokkal fecsérelni, azért röviden fogadást teszünk Nagyméltóságod előtt, hogy örállomásainkon e haza jövőjének legbiztosabb alapjait: a lelkiismereti, a tudományos s a politikai szabadság ügyét minden fizikai, szellemi s erkölcsi erőnkkel híven szolgáljuk. Legyen e fogadalom s az ennek

megvalósítását célzó becsületes törekvés részünkről a köszönet és hála Excellenciád azon jóságáért, melylyel ránk nézve e gyönyörű munka teljesítését lehetővé tette s midőn arra kérjük Nagyméltóságodat, hogy a legmagasabb trón zsámolyánál alattvalói hűségünket, hódolatunkat s mélységes hálánkat tolmácsolni kegyesen méltóztassék, *hivatalba lépésünk első kedves tényeként Urunk Királyunk fegyvereire győzelmet, drága életére áldást imádságos szívvel kívánunk*“.

Zúgo eljenzés kísérte a rektor szavait, melyeket *Jankovich* Béla miniszter mint a kötelességteljesítés jóleső zálogát vett tudomásul s melynek kapcsán megígérte, hogy a tanárok hódolatát Ő felsége tudomására juttatja; majd bemutattatta magának a tanári kar tagjait s mindegyikkel szívélyes szavakat váltott. Azután a tanárok az államtitkárnál tisztelegtek, az esküről szóló formulát írták alá, végül a rektor s a tanács tagjai az ügyosztály főnökével beszéltek meg a legközelebbi feladatokat.

A debreceni akadémia volt tanárai igazi megilletődéssel látták, hogy *Degenfeld* József gróf egyházkerületi főgondnok az egész ünnepélyes aktusnál jelen volt, így mintegy elkísérte őket a legutolsó, a legelső állomásig.

Itt említjük meg, hogy a debreceni egyetem *prorektorává* dr. *Pápay* József, a hittudományi-kar *dékánjává* dr. *Erdős* József, *prodékánjává* dr. *Zoványi* Jenő, a jog- és államtudományi-kar *dékánjává* dr. *Kun* Béla, *prodékánjává* dr. *Thegze* Gyula, a bölcsész-, nyelv- s történettudományi-kar *dékánjává* dr. *Pokoly* József, *prodékánjává* dr. *Láng* Nándor neveztetett ki.

— **A debreceni tudományegyetem** megnyitására vonatkozóan a rector a következő hirdetményt bocsátotta ki: 8—1914. A debreceni m. kir. tudományegyetem rectora. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrtól nyert megbízás folytán közhírré teszem, hogy a debreceni m. kir. tudományegyetem 1914—5-iki tanévi f. év október havában, a mai megállapodás szerint, 5-én megnyitatik s a hittudományi, jog- és államtudományi és a bölcsész-, nyelv- és történettudományi karokra a hallgatók szeptember hóban későbbben közzéteendő határnaptól kezdődőleg a hó végéig beiktatásukat kérhetik. A beiktatáshoz születési bizonyítvány, érettségi bizonyítvány, hazai egyetemről és főiskoláról, vagy külföldi egyetemről vagy főiskoláról jövőknél távozási bizonyítvány, továbbá lecke-könyv (leckeigazolvány), amennyiben pedig az érettségi vagy távozási bizonyítvány keltétől a felvétel időpontjáig hosszabb idő telt volna el, az illetékes politikai hatóság erkölcsi bizonyítványa is szükséges. A jelentkezés az illető kar dékánjánál személyesen történik. Tandíjmentesség iránti folyamodványok azon kar tanártestületéhez címezve, melynél a folyamodó beiktatva van, a beiratkozás megkezdése napjától számított 12 nap alatt a quaesturánál adandók be. Mindkét irányú részletes utasítás a hirdetési táblán lesz olvasható. Kelt Debrecen, 1914 szeptember hó 3. *Kiss Ferenc*, rector.

— **A háború.** Foly és dühöng a harc minden vonalon. Minden várakozást felülmúló szép sikerrel operálnak a németek keleten és nyugaton. Nyugaton immár veszedelmesen fenyegetik Párist, megsemmisítették a belga ellenállást s az angol territorialis hadsereget, keleten pedig az országukba benyomult ellenség szívébe döftek tört, midőn 70,000 emberét ejtették fogságba s 516 ágyuját zsákmányul. De a mieink is derekasan vitézkednek a muszkákkal szemben. Lublin—Zamose körül 160 ágyut zsákmányoltak s tömérdek hadifoglyot ejtettek. Nehezebb a helyzetünk Kelet-Galicziában, hol túlnyomó számú ellenséggel küzdünk, de reméljük és igaz szívből kérjük, hogy a kegyelem Istene adjon itt is teljes és végleges győzelmet fegyvereinknek, melyek az igazság és világosság ügyét védelmezik a kulturátlan barbárság vakmerősége ellen.

— **Óvakodjunk a kósza hírektől.** A háború természete hozza magával, hogy ilyenkor mindenki beavatott akar lenni s olyanokat vél tudni, amik a dolgok lényegére tartoznak. Önkényes combinatók, sebesültek elejtett és félremagyarázott szavai, avatatlan nagyképűködés a szülőokai az ilyen híreknek, amelyek azonban csak izgatják a hiszékeny tömeget s amellet, hogy a valóságban semmi alappal nem bírnak, még ártanak is a jogosult közlekedésnek. Nem szabad tehát hitelt adni a kósza híreknek, hanem meg kell várni a hivatalos jelentéseket, melyek a való helyzet feltárásával hitelesen fogják informálni a dolgok állásáról a nemzetet.

— **Levél a szerkesztőhöz.** A „Debreceni Protestáns Lap“ nagytiszteletű szerkesztőségének Debrecen. Tudatom örömmel, hogy Nagy Mártonné, lelkészünk neje a sebesült katonák részére kevés híján 100 drb párnát gyűjtött kis falunkban és küldött fel ma a „Vörös kereszt“-hez, mint a szerepi nők áldozatkész lelkének, jótékony kezének enyhítő, puha, gyöngéd bizonyosságait. Szóval, tettel különben mindannyian törekszünk, hogy a hazának itthon se maradjon senki adósa. Kérve, hogy erről b. lapjában hírt adni méltóztassék, — mert valószínűleg ez is felelet lesz „Mit cselekedjünk“ c. közlekedési vezető cikkére, — kiváló tisztelettel vagyok Szerepi, 1914 augusztus 31. Kész szolgálója, *Dorogi Márton*, református tanító.

— **XV. Benedek néven** Della Chiesa olasz biboros lett az új pápa. A róm. kath. egyháznak tehát ismét van látható feje. Nem tudjuk, milyen irányt fog követni az új főpap, de egy bibornok nyilatkozatából sejthető, hogy mit vár az egyház az új személytől: A szent kollégium olyan pontifikátusi korszakot óhajt, amely visszavezet minket a nagy megbékéltetés történelmi földatához. A leendő pápának további földadata, hogy az episzkopátusnak ismét megszerezze a teljes hatalmat. E cél elérésére energikus pápára van szükség, aki ismeri a nagy katolikus egyházcsalád lelki szükségleteit, de egyúttal a társadalmi kérdések nagy doktrináit is. A mai kereszténységnek energikus pápára van szüksége. A biborosoknak be kell látniok, hogy a kor követelményeinek megfelelő pápát kell választaniok. Valóra váltja-e XV. Benedek ezeket a reményeket, hamarosan elvállik.

— **Olvasóinkhoz.** A Debreceni Protestáns Lap főfentartói, a kongruás lelkészek, akiknek érdekeit a többiekkel együtt mindig híven védte a lap, s akik köréből jövő bármilyen közleménynek mindig nyitva voltak a lap hasábjai. 2000

koronának kellene legalább befolyjni félévénként e címen a kongrua utalványozása alkalmával s az idén most a második félévben befolyt csak 600 korona. Tisztelettel felkérjük a szeretett híveinket és olvasóinkat, hogy ebben a nehéz időkből még fokozottabb mérvben sorakozzanak körülünk. Most minden erőnk az összetartásban és tömörülésben van. A nagy viláfgorogásokban csak jól szervezett osztályok képesek érvényesülni. Nem szabad hát semmi erőt kiadni a kezünkben s ilyen nagy erő a régi Debreceni Protestans Lap is, melynek ügyét szeretettel és e bizalommal ajánljuk lelkészársaink figyelmébe s felkérjük őket, hogy ami a kongrua kiutalványozása alkalmával elmaradt, az előfizetési pénzeket postai úton mielőbb beküldeni siessenek s a lapról semmiképen el ne felejtkezzenek.

— **Mikó Imre.** Meg nem utált ifjúságának erejében roppantotta össze ama csontkezű fejedelem. Beteljesedett reménységének épületében szakadt reá az Isten végezése.

A szeretetből felfakadt csók, melyet egy ártatlan, halódó csöppségre: keresztleányára lehelt, a gyors halál magvát hordozta magában.

Élete: a szeretet volt.

Halála: a szeretet lett.

Úgy ismertük őt, mint a szeretet emberét, akinek szavai, tettei, keresztyéni szívéből fakadtak.

A debreceni kollégium falain belől, szorgalmas munkálkodása, megélhetése eszközei megszerzésének közepette, talán anyagi gondok terhe alatt is, sohasem hiányzott ajakáról a mosoly: az Istenhez kapcsolt keresztyén ember boldog derűje.

S a megelégedettségnek e megnyugtató jelét magával vitte az életbe is.

Talán azért is szerették úgy, talán azért is ragaszkodtak olyan — szinte példátlan kitartással hozzá, a szülőföldje kálvinistái is.

Ő kedves próféta volt a maga hazájában!

Egyszerű és becsületes sorból küzdötte fel magát. Munkás, szorgalmas, szegény édes atyának, törekvő, dolgozó, lelkiekben gazdag fia volt, aki tudta, mivel tartozik az őt féltő gonddal szerető szülei szívnek.

A szeretet melegével viszonzta a feléje sugárzott szeretetet.

És hogy ezzel a kiapadhatatlan evangéliumi erőforrással micsoda lelkipásztori munkát végezhetett volna nemesen díszes gyülekezetében: azt mi — akik őt ismertük, becsültük — tudtuk.

Reményünkben csak a Halál csalt meg.

Mikó Imrében, még halálában sem csalatkoztunk.

A nagy tusában, — orvosi tilalom ellenére, nem félve a járványos betegség öldöklő angyalától, — ragaszkodó hívei, százan, meg százan keresték föl. A sötétség leple alatt, hogy a láztüzeben égő arcot megláthassák, hogy betegágya mellett remegve féltett életért, buzgó szívből, kálvinista hittel imádkozhassanak az Örökkévalóhoz.

S amikor barna-piros arca halál-fehérré sápadt: a koporsóra könyzapor szakadt, a sirhalmot virágok fed-

ték el, nagy búsulás nehezedett a nánási atyafiak lelkére fojtó ködként...

És a koporsóról felpárolgó könnyek, a sirvirágok illata, mint nyugodalmat, csendességet, könyörgő imádság szállott föl az Egek Urához.

A Mikó Imre halála által lelkükben megvert nánási hívek, az igaz szeretetnek, a ragaszkodásnak jeléül, közadakozás útján emlékkövet fognak állítani lelkipásztoruknak.

A szeretetnek mily csodás erői működhetnek ott!...

Hiszen ezekben a villámos napokban mindenkinek lehet halottja!... És mégis!... Mert Mikó Imre, Hajdunánáson, mindenki halottja!...

Méltó volt híveihez életében. Megérdemli a szeretetet halálában.

Battonya.

Nádházy Bertalan.

— **Az ellenségek diákjai kitiltása a német egyetemekről.** Németország nemcsak a harctéren, de a kultúra mezején is gyógyíthatatlan sebeket ejt ellenfelei testén. Így újabban a német szövetséges államok kormányai egyre-másra tiltják ki az orosz, angol, japán, francia, szerb és montenegrói diákokat a német egyetemekre való beiratkozásból. És nagyon helyesen, csak nem is ad Németország kezükbe fegyvert önmaga ellen annak a kultúrának eredményeiből, mely az igazság és becsület és nem a gonoszság szolgálatára van rendelve.

— **Több lesz a tandíjmentes.** A hivatalos lap pénteki száma a következő körrendeletet közli: „Valamennyi tankerület kir. főigazgatóságának. Minthogy a Tandíjszabályzat 16-ik §-ának 3-ik pontja értelmében az állami gondozásban levő elhagyott gyermekek közül azok, akiknek középiskolai továbbképzését a m. kir. belügyminiszter megengedi, amennyiben a Tandíjszabályzat 14-ik §-a értelmében erre érdemesek, az intézetre nézve megszabott tandíjmentességi százalék határán túl is tandíjmentességben részesítendő, a tandíjmentesség szabályozására vonatkozó körrendeletemet hatályon kívül helyezem. *Hosvay* sk., államtitkár.

— **A nagy német vezérkar főnöke v. Moltke** összes angol, japán és orosz rendjeleit a német vöröskereszt-egylet rendelkezésére bocsátotta, meg akarván mutatni ezzel is, hogy olyan nemzetektől nem fogad el és nem visel vitézségi érdemeket, amelyek hazája boldogulása ellen irtó háborút folytatnak. És a hadi jelvények nélkül is tudja teljesíteni kötelességét oroszlan módjára, a szellemi nagyság és példás önfegyelmesség odaadásával, ha arról van szó, hogy a német szellem uralmát biztosítsa a népek történetében.

— **A fényes és ragyogó Páris** szomorú képet mutat. Felette német zepelinek repkednek és dobálnak bombákat épületeire, belőle pedig menekülnek az emi berek. Már a kormány is elhagyta. Elesik és elromlik a nagy Babylon s mindezt emberi romlottsága s vezető-előrelátásának hiánya okozta.

— **Magyar katonáink kiváló harcokésztségéről** tesz bizonyosságot a hivatalos jelentéseknek az az adata, hogy az Auffenberg és a Dankl hadseregeiben, melyek északon oly nagy győzelmeket arattak, a Puhalló Pál pozsonyi és Borovics Szvetozár kassai hadtestparancsnok hadtestei páratlan vitézséggel harcoltak. Jól esik hallanunk hivatalos helyeknek ezt az elismerését annál is inkább, mert meg vagyunk győződve róla, hogy — bár

hadseregeinknek többi részei is páratlan energiával és szívóssággal küzdenek — a mi fiaink a haza védelmében s a magyar becsület küzdelmében a hősök között is csak elsők lehetnek.

— **Sok a kém és áruló Galiciában.** E szomorú valóságot hivatalos adatok erősítik meg, amelyekből megtudjuk, hogy ruszofil bérencek füst- és fényjelzésekkel, tükrök sugározatásával és minden más lehető módon jeleket adnak az ellenségnek csapataink mozdulatairól. Annál fájdalmasabb e tény, mert azok a ruszofil tényezők és félrevezetettek a monarchia minden javában és áldásában részesültek és részesülnek s csak önmaguknak ássák a sírját, mikor így a mieink vesztére dolgoznak, mert nekünk e gigászi mérkőzésben csak győznünk lehet, elbukni nem s majd a béke időben emlékezni fogunk aztán a végzett szolgálatok értékére.

— **Berlin legszebb terét,** a híres Pariser-Platzot, mely a Brandenburger-kapu előtt az Unter den Linden végén feküdt, a német főváros *Budapester-Platz*-nak nevezte el a múlt napokban. Az átkeresztelés fényes ünnepek keretében történt, melyekben részt vett Wermuth főpolgármester, Szarvassy osztrák-magyar főkonzul, a magisztrátus s kirendelt berlini díszőrségek és rendkívül számos publikum. Büszkék vagyunk rá, hogy a nagy német metropolis a magyarság iránti szimpátiájának ilyen szép megemlékezéssel ad kifejezést s minden Berlinben járó magyar lelke meg fog dobanni, ha a szökőkúttal ékesített s a francia nagykövetség palotáját tartó szép tér nevében hazája büszke fővárosának nevét olvashatja. Úgy tudjuk, hogy Budapest is megtette a maga kötelességét e téren, amennyiben egyik utcáját Berli-ni-, a Váci-körutat pedig Vilmos császár körútnak nevezte el vagy fogja elnevezni.

— **A franciák veresége** a esatatereken kívül is megállapítható Elzász-Lotharingia népességi arányszámában. Sokan azt hinnék, hogy e híres nevezetességű két tartományban a francia lakosság volna a túlnyomó, holott a német 1912. évi hivatalos népességi kimutatás épp az ellenkezőt, a németek számbeli túlsúlyát bizonyítja. 1870—71 óta tehát az arányszám lényegesen eltolódott a franciák hátrányára. Ennek oka egyfelől a kivándorlás, másfelől a németek bevándorlása és erős propagatív ereje a francia gyermekszegénységgel szemben, mely az anyaországon kívül mindenütt jelen van már, végzetére e valamikor oly dicső nemzetnek.

— **Az aradi református nők harcoló hőseink családjaiért.** A családfők hadbavonulásával kereső nélkül maradtak felsegélyezésére indított akcióból az aradi református nők is — az egyház anyagi erejéhez mérten — méltóképpen kivették részüket. A gyülekezet kiváló lelkipásztora, nagytiszteletű Csécsi Imre úr, egyik hatalmas szónoklatának hatása alatt, melyben adakozásra, áldozathozatalra szólította fel híveit: istenisztelet végeztével a jelenlevő hölgyek közül többen — miként ösanyáink a szabadságharc idején — ékszereiket vitték és tették le az Úrasztalára; akiknek pedig ez nem volt módjukban, ékszer helyett filléreiket ajánlották fel a szent célra. Ilyenformán gyűlt be önkéntes adakozásból 570 korona, mely összeget az ékszerekkel együtt, nagytiszteletű Csécsi Imréné úrnő vezetése mellett küldöttség adott át Arad polgármesterének azzal, hogy ossza szét azt a rászorultak között felekezeti különbség nélkül. Az adakozás is különben a Nagytiszteletű asszony kez-

deményezésére indult meg, ki — mint igazi református papné — nemcsak anyagiakkal sietett segítségére lenni a szűkölködőknek, de mint a költészet ihletett lelkű papnője, kedves, szívet-lelket megragadó, felemelően szép költeményeivel is enyhítgeti, gyógyítgatja, vigasztalja és erősíti a bánatba merült, esüggendező édesanyjai, hitvesi szíveket. A mindenható Isten áldja és hordozza őket! Támasszon gyülekezeteinkben hozzájuk hasonló lelkes vezetőket. Akkor nem félhetünk, mert mirajtunk még a poklok kapui se vehetnek diadalmat.

— A „**Vasárnapi ujság**“ augusztus 30-iki száma is a háborúval foglalkozik legbővebben: képeket ad a sebesültek érkezéséről és ápolásáról, a Vogézoknál lefolyt harcok színhelyéről, Mühlhausen, Metz és Brüsszel városából, Budapestre hozott szerb foglyokról, a bosnyák népfölkelőkről, a kolozsvári honvédek zászlószenteléséről; német katonák hadbavonulásáról, X. Pius pápa halálára nekrológ és több kép vonatkozik. Kiváló érdekesség agg költőnk, Lévy József remek verse a háborúról. Egyéb olvasmányok: Ambrus Zoltán és Galsworthy regénye, cikk a szedáni csatáról, krónikás cikk stb. s a rendes heti rovatok: a háború napjai s egyveleg, sakk, halálozás, szerkesztői üzenetek, stb. — A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világ-króniká“-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Pályázat.

a makói ref. egyház újvárosi segédlelkészi állásra.

Fizetés: 1200 korona havi előleges részletekben, az egyház pénztárából és 40 korona failletmény.

Egy szobából álló lakás. Minden halott bejegyzéséért 28 fillér. Főgimnaziumi hitoktatásért az állam által fizetett 100 korona óradíj (ezidő szerint évi 1000 korona).

Kötelesség: az egyházi törvényekben foglalt és előirt hivatali kötelességek teljesítése. Az állami főgimnaziumban ezidőszertint heti 10 órán vallás-és ének tanítás.

Próbaszónoklatra pályázók jelentkezhetnek, de költségeiket az egyház nem fedezi.

Pályázati kérvények alólirotthoz 1914 szept. 20-ig adandók be.

Az állás 1914 október hó 1-én elfoglalandó.
Makó, 1914 augusztus 25.

Nagy Károly,
elnök-lelkész.

Pályázat

Az érkörtvélyesi református egyház pályázatot hirdet egy helyettes-tanítói és egy helyettes-kántortanítói állásra. Kötelessége a megválasztott helyettes fitanítónak a III—VI. osztályú fiúknak és leányoknak a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint való vezetése és lelkész akadályoztatása esetén kanonikus órákon az istenítisztelet végzése. A megválasztott helyettes-kántortanítónak az I—II. osztályú vegyes iskolának a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerinti vezetése és az énekvezéri teendők ellátása. A fitanító fizetése természetbeni lakáson kívül évi 800 korona; a kántortanítóé szintén lakáson kívül évi 960 korona és a stóla. A megválasztott helyettes-tanítók fizetésüket havonkénti részletekben kapják meg az egyház pénztárából mindaddig, míg katonának bevonult rendes tanítóik vissza nem térnek. Azontúl állásukból elbocsáttatnak. Pályázhatnak nyugalmazott, de erőteljes és tanításra még képes tanítók is. Felszerelt kérvények alulírott iskolaszéki elnökhöz küldendők. Az állás legkésőbb október elsején elfoglalandó.

Érkörtvélyes, 1914 augusztus hó 30-án.

Pataky Sándor,
iskolaszéki elnök.

Pontos és legjobb
Órák

5 évi jótállás mellett!
Egyhazi szentedények,

úrvacsorai kelyhek, osztó-tányérok és borkancsók, keresztelő-kannák és medencék, ékszerek, evőkészletek valódi 13 próbás ezüsthől és I. rendű alpacc-ezüsthől. jubileumi dísz tárgyak részlet izetésre is!

Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve!
Pontos kiszolgáltatás!
Jutányos árak!

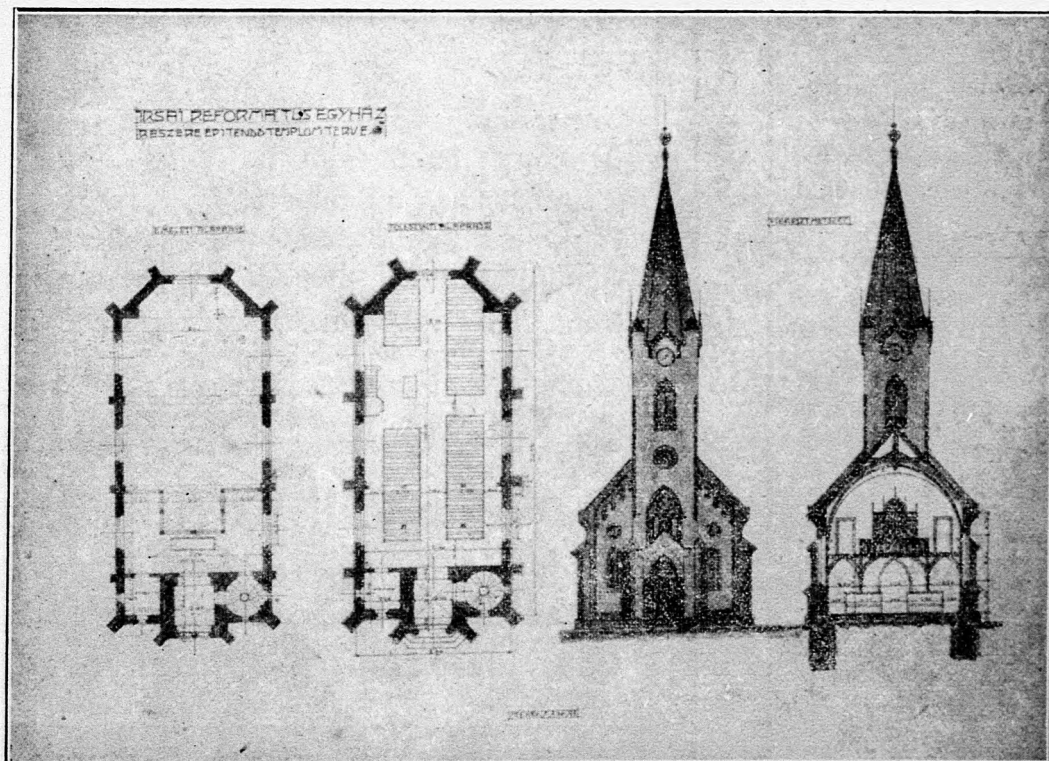
Javításokra és vidéki megrendésekre különös gondot fordítok.

Polgár Kálmán

műorás és ékszerész, a ref. egyházak szállítója
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 5., I. emelet.

HOLLÓS és QUITTNER

építészek és építő-
mesterek

Budapesten

VIII., Mária-u. 11. sz.

Telefon: József 34—10.

Elvállalnak mindennemű, az építési szakba vágó munkálatokat, költségvetések készítését, építkezések keresztülvitelét, valamint régi épületek átalakítását stb. stb.

Nagy gyakorlattal bíró specialisták templomok és iskolák tervezésében és építésében.

Szegény egyház gyülekezeteknek iskolák és templomok, valamint lelkész- és tanítói lakások terveit díjtalanul elkészítik. Adnak szakvéleményt és becsléseket végeznek. — Kívánatra személyesen megjelennek, valamint szívesen szolgálnak szakkavágó felvilágosítással.

